

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет економіки та управління

Кафедра економіки і підприємництва

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять

з дисципліни

ФАНДРАЙЗИНГ І ГРАНТРАЙТИНГ

Затверджено
на засіданні кафедри
економіки і підприємництва
Протокол № 8 від 23.01.2024 р.

Київ – 2024

УДК 330.34:658:659.2

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни "Фандрайзинг і грантрайтинг" для здобувачів вищої освіти / Уклад.: І. М. Семененко, Я. О. Чанкотадзе. — Київ: СНУ ім. В. Даля, 2024. — 26 с.

Представлені методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни "Фандрайзинг і грантрайтинг" призначені для здобувачів першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня вищої освіти за всіма спеціальностями. В методичних рекомендаціях представлена структура курсу, визначені основні питання, які розкриваються за темами курсу, мета і план занять за кожною темою, приклади практичних завдань. Для кожної теми наведені література і корисні посилання, рекомендовані для ознайомлення для кращого освоєння тематики курсу.

Укладачі: І. М. Семененко, д.е.н., проф.
Я. О. Чанкотадзе

Відповідальний за випуск І. М. Семененко, д.е.н., проф.

Рецензент Ю. І. Ключ, д.е.н., проф.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Структура курсу.....	5
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 1 «СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ ТА ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ФАНДРАЙЗИНГУ».....	7
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 2 «ІНСТРУМЕНТИ ФАНДРАЙЗИНГУ».....	9
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 3 «СУТНІСТЬ І ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ГРАНТРАЙТИНГУ».....	12
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 4 «ГРАНТОДАВЧІ УСТАНОВИ. МІЖНАРОДНА ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА. ОСНОВНІ НАПРЯМИ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ВІД МІЖНАРОДНИХ ФОНДІВ».....	14
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 5 «НАПИСАННЯ ГРАНТОВОЇ ЗАЯВКИ: ЗМІСТ КОНЦЕПЦІЇ ПРОЄКТНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ, ПРИНЦИПИ СКЛАДАННЯ, КРИТЕРІЇ УЧАСТІ І ВІДБОРУ».....	16
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 6 «СУПРОВІДНІ ДОКУМЕНТИ ДО ГРАНТОВОЇ ЗАЯВКИ».....	18
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 7 «РЕСУРСНЕ ПЛАНУВАННЯ І СКЛАДАННЯ БЮДЖЕТУ ПРОЄКТУ».....	20
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 8 «АНАЛІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИХ В ГРАНТОВОМУ ПРОЄКТІ СТОРІН. ВЗАЄМОДІЯ ПРОЄКТУ З НИМИ. РИЗИКИ І ЧУТЛИВІСТЬ ДО КОНФЛІКТІВ».....	22
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 9 «МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ ХОДУ І РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОНАННЯ ПРОЄКТУ. ІНДИКАТОРИ РЕЗУЛЬТАТІВ І СТАЛІСТЬ ПРОЄКТУ. ЗВІТНІСТЬ ЗА ПРОЄКТОМ».....	24

ВСТУП

Сьогодні питання залучення коштів для відновлення і сталого розвитку як громад, так і окремих соціально-економічних суб'єктів стає вельми актуальним. Фандрайзинг і написання грантових заявок відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової підтримки різних ідей та ініціатив.

Фандрайзинг є більш широким поняттям і охоплює ширший спектр діяльності, спрямованої на генерування фінансових ресурсів для загальної діяльності організації та її сталого розвитку. Фандрайзинг – це постійна робота, яка ґрунтується на побудові відносин з донорами, прихильниками ідеї, громадою в цілому та іншими стейкхолдерами. Грантрайтинг є більш вузьким поняттям, це по суті є одним з інструментів фандрайзингу. Гранти, як правило, надаються на конкурсній основі, а рішення приймаються на основі поданої пропозиції, відповідності цілям грантодавця та інших критеріїв. Тому написання грантових заявок вимагає глибокого розуміння процесу надання грантів, сильних дослідницьких навичок і здатності сформулювати переконливу аргументацію для отримання фінансової підтримки.

Як для формування стратегій фандрайзингу, так і написання грантових заявок потрібні певні навички. Саме на розвиток цих навичок і спрямовані практичні заняття з дисципліни, методичні рекомендації яких представлені в цьому документі.

Структура курсу

Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст
Тема 1. Сутність, принципи та основні поняття фандрайзингу	денна заочна	Визначення фандрайзингу. Принципи і основні поняття фандрайзингу. Завдання і напрямки діяльності фандрайзингу. Суб'єкти і об'єкти фандрайзингу. Участь волонтерів у фандрайзинговій діяльності. Правила успішного і причини невдалого фандрайзингу.
Тема 2. Інструменти фандрайзингу	денна заочна	Інструменти фандрайзингу. Методи організації пошуку ресурсів. Основні методи проведення фандрайзингу. Умови вибору методу фандрайзингу. Стратегія фандрайзингу.
Тема 3. Сутність і основні поняття грантрайтингу	денна 1/0/1 заочна 0,15/0/0,15	Сутність поняття "грант". Класифікація грантів. Короткострокові і довгострокові проекти. Роль грантів у розвитку суспільства. Процес здобуття гранту. Ресурси для пошуку грантодавців.
Тема 4. Грантодавчі установи. Міжнародна технічна допомога. Основні напрями надання допомоги від міжнародних фондів	денна 2/0/2 заочна 0,2/0/0,2	Поняття грантодавця. Донори та способи взаємодії з ними. Класифікація донорів. Мотиви донорства. Вибір потенційних донорів. Основний цикл роботи з донорами. Визначення фонду. Види фондів в Україні. Зарубіжні фонди. Вибір фонду. Міжнародна технічна допомога.
Тема 5. Написання грантової заявки: зміст концепції проєктної пропозиції, принципи складання, критерії участі і відбору	денна 2/0/2 заочна 0,3/0/0,3	Заповнення грантової заявки. Назва проєкту. Ідентифікація проблеми. Встановлення мети і завдань проєкту. Опис проєкту і його обґрунтування. Цільова аудиторія проєкту і основні зацікавлені сторони. Комунікації і мережування.
Тема 6. Супровідні документи до грантової заявки	денна 1/0/1 заочна 0,15/0/0,15	Супровідні документи і порядок їх заповнення. Складання резюме керівника проєкту і виконавців. Листи підтримки. Мотиваційний і супровідний листи. Супровідні установчі документи.
Тема 7. Ресурсне планування і складання бюджету проєкту	денна 2/0/2 заочна 0,3/0/0,3	Ресурсне планування проєкту. Складання бюджету проєкту. Прийнятні і неприйнятні витрати. Співфінансування. Фінансовий звіт.
Тема 8. Аналіз	денна	Визначення зацікавлених в грантовому проєкті

Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст
зацікавлених в грантовому проєкті сторін. Взаємодія проєкту з ними. Ризики і чутливість до конфліктів	1/0/1 заочна 0,15/0/0,15	сторін. Взаємодія проєкту з ними. Матриця стейкхолдерів. Ризики і чутливість до конфліктів.
Тема 9. Моніторинг та оцінювання ходу і результатів виконання проєкту. Індикатори результатів і сталість проєкту. Звітність за проєктом	денна 2/0/2 заочна 0,3/0/0,3	Результати реалізації проєкту. Моніторинг та оцінювання ходу і результатів виконання проєкту. Звітність за проєктом. Індикатори результатів і сталість проєкту. Розвиток проєкту після закінчення фінансування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 1
«СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ ТА ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ
ФАНДРАЙЗИНГУ»

Мета заняття: розкрити сутність, принципи та основні поняття фандрайзингу, розглянути ключових гравців фандрайзингу, дослідити успішні та провальні фандрайзингові кейси, шляхом обговорень, творчих завдань та презентацій.

План заняття

1. Вступ
  - Коротке визначення фандрайзингу та його роль у забезпеченні сталого функціонування організацій.
2. Теоретична частина
  - a. Введення в фандрайзинг
    - Визначення фандрайзингу як інструменту залучення ресурсів
  - b. Принципи та основні поняття
    - Розгляд основних принципів та ключових понять у фандрайзингу
  - c. Завдання і напрямки діяльності
    - Визначення завдань та напрямів фандрайзингової діяльності
  - d. Суб'єкти і об'єкти фандрайзингу
    - Вивчення ключових гравців у фандрайзинговому процесі
  - e. Участь волонтерів у фандрайзинговій діяльності
    - Розгляд ролі волонтерів у здійсненні фандрайзингових ініціатив
  - f. Правила успішного та причини невдалого фандрайзингу
    - Аналіз основних принципів успішного фандрайзингу та помилок у фандрайзингу
1. Практичне завдання: «Аналіз кейсів вдалих та невдалих фандрайзингових кампаній»

Завдання: Студентам пропонується провести аналіз реальних кейсів фандрайзингових кампаній, які були вдалими або навпаки. Кожна група отримує інформацію про конкретний випадок фандрайзингу та повинна визначити чинники, які призвели до успіху чи невдачі.

Кроки:

1. Групам видаються матеріали про реальні кейси фандрайзингових кампаній.
2. Перша група аналізує фандрайзингові кампанії, які вважаються успішними. Вони визначають ключові етапи, стратегії та чинники, які призвели до успіху.
3. Друга група досліджує фандрайзингові кампанії, які не принесли очікуваного результату. Вони ідентифікують помилки, які були зроблені, та чинники, які призвели до невдачі.
4. Кожна група готує короткий звіт, в якому вони висвітлюють свої висновки щодо вдалих та невдалих кампаній. Далі групи представляють свої висновки назагал, діляться аналізом та рекомендаціями. Після презентації відбувається обговорення та обмін думками.

Література і корисні посилання:

1. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг: навч. посіб. К.: Алерта, 2015. 272 с.
2. Семененко І. М., Серебряк К. І. Основні тенденції фандрайзингу: порівняння досвіду України і США. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2021. № 6 (270). С. 60–65. DOI: [10.33216/1998-7927-2021-270-6-60-65](https://doi.org/10.33216/1998-7927-2021-270-6-60-65)
3. Безкоштовний онлайн-курс «Фандрайзинг для навчальних закладів». URL: https://www.youtube.com/watch?v=t8xbyiCtlow&list=PL0HWcfRMj_8ALKIZdolWvXSN5W_yMnyeh

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 2 «ІНСТРУМЕНТИ ФАНДРАЙЗИНГУ»

Мета заняття: надати студентам поглиблене розуміння різноманітних інструментів фандрайзингу, включаючи методи організації пошуку ресурсів та основні підходи до залучення підтримки. Розвивати навички аналізу та вибору оптимального методу фандрайзингу з урахуванням умов, конкретних завдань та цілей.

План заняття

1. Вступ
  - Коротке повторення основних понять з попереднього заняття
  - Пояснення мети та цілей поточного заняття
2. Теоретична частина
  - a. Огляд інструментів фандрайзингу
    - Розгляд різноманітних інструментів фандрайзингу. Класифікація за типами
  - b. Методи організації пошуку ресурсів
    - Вивчення методів визначення потенційних донорів та спонсорів
    - Розробка стратегій встановлення зв'язків та ефективної комунікації
  - c. Основні методи фандрайзингу. Що потрібно враховувати при виборі методу фандрайзингу?
    - Визначення основних методів фандрайзингу та аналіз ключових чинників вибору методу фандрайзингу
    - Фандрайзинговий план
  - d. Стратегія фандрайзингу
    - Визначення фандрайзингової стратегії
    - Структура фандрайзингової стратегії

3. Інтерактивна частина.

Групове творче завдання: "Фандрайзингова Кампанія"

Завдання: Студентам потрібно об'єднатися у групи та розробити концепцію фандрайзингової кампанії для умовних ситуацій (наведені нижче).

Кожна група отримає уявний сценарій для створення фандрайзингової кампанії.

Кроки:

1. Кожній групі видається сценарій або завдання, яке описує контекст або ситуацію, для якої потрібно розробити фандрайзингову кампанію.
2. Групи ретельно аналізують свою ситуацію, визначають цілі та мету кампанії.
3. Кожна група працює над концепцією кампанії, включаючи стратегії привертання уваги, методи залучення фінансових ресурсів та способи мотивації учасників.
4. Групи готують коротку презентацію (близько 10 хвилин), в якій вони представляють свою фандрайзингову кампанію.
5. Кожна група представляє свою кампанію перед іншими групами та отримує конструктивний фідбек.

Ситуація 1: Благодійний Фонд для Допомоги Дітям.

Контекст: Уявіть, що ваша група створює фандрайзингову кампанію для благодійного фонду, який надає допомогу дітям з інвалідністю.

Завдання: Розробіть стратегії залучення фінансових ресурсів та виконайте кампанію, спрямовану на покращення умов життя дітей з інвалідністю та підтримку їхнього розвитку.

Ситуація 2: Культурний Центр на Місцевому Рівні

Контекст: Ви працюєте в групі, яка відповідає за фандрайзингову кампанію для місцевого культурного центру, який стикається з фінансовими труднощами.

Завдання: Створіть кампанію, яка спрямована на залучення громадської підтримки для збереження та розвитку цього культурного об'єкту.

Ситуація 3: Студентське Об'єднання для Розвитку Технологій

Контекст: Ви член студентської організації, яка прагне залучити фінансові ресурси для розвитку технологічних проєктів та інновацій серед студентів.

Завдання: Розробіть кампанію, яка не лише привертає фінансову підтримку, але і стимулює інтерес до технологічного розвитку серед студентів.

Ситуація 4: Екологічний Проєкт для Збереження Природи

Контекст: Ваша група відповідає за фандрайзингову кампанію для організації, що займається збереженням природи та екологічними проєктами.

Завдання: Створіть кампанію, яка спрямована на залучення фінансової та громадської підтримки для охорони природи та створення екологічно чистих ініціатив.

Література і корисні посилання:

1. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг: навч. посіб. К.: Алерта, 2015. 272 с.
2. Фандрайзинг: як і де залучати ресурси громадським організаціям / Громадський Простір. URL: <https://www.prostir.ua/?kb=fandrajzynch-yak-i-de-zaluchaty-resursy-hromadskym-orhanizatsiyam>
3. Безкоштовний онлайн-курс «Фандрайзинг для навчальних закладів». URL: https://www.youtube.com/watch?v=t8xbyiCtlow&list=PL0HWcfRMj_8ALKIZdolWvXSN5W_yMnyeh

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 3 «СУТНІСТЬ І ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ГРАНТРАЙТИНГУ»

Мета заняття полягає в ознайомленні студентів із сутністю грантрайтингу, включаючи розуміння поняття "грант", класифікацію грантів за тривалістю проєктів (короткострокові та довгострокові), аналіз ролі грантів у суспільному розвитку, вивчення процесу здобуття гранту та надання інструментів для ефективного пошуку грантодавців.

План заняття

1. Вступ

- Визначення теми та мети заняття.
- Коротке повторення ключових понять з минулих занять.

2. Теоретична частина

а. Роль грантів у розвитку суспільства

- Обговорення впливу грантів на соціальний та економічний прогрес
- Аналіз прикладів успішних грантових проєктів

б. Процес здобуття гранту

- Розгляд кроків та етапів, необхідних для успішного отримання гранту
- Практичні поради щодо складання грантових заявок

с. Ресурси для пошуку грантодавців

- Представлення різноманітних джерел та інструментів для ефективного пошуку грантових можливостей
- Вивчення важливих веб-ресурсів та баз даних для грантрайтингу

3. Практичне завдання: "Пошук актуальних грантових конкурсів"

Знайти інформацію про три актуальні грантові конкурси, які відповідають вашим інтересам чи темі вашої ідеї проєкту. Ви можете вибрати грантові можливості в будь-якій галузі: наука, освіта, соціальна справедливість, екологія, бізнес тощо.

Зберіть інформацію про кожен грантовий конкурс, включаючи назву, терміни подання, умови та опис проєктів, які підтримуються в рамках цього конкурсу.

Проаналізуйте обрані грантові конкурси з урахуванням критеріїв, таких як дедлайни, обсяг фінансування, умови подання тощо.

Підготуйте коротку презентацію (1-2 слайди) зі списком обраних грантів та коротким описом кожного.

Література і корисні посилання:

1. Кобеля-Звір М. Як отримати грант: методика та стратегія залучення грантових ресурсів: навч.-метод. посібник. Львів: СПОЛОМ, 2022. 272 с.
2. Основи грантрайтингу та управління проєктами в публічній сфері : метод. рек. для органів влади та недерж. орг-цій / Авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І. Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В. Кулініча. Харків : Золоті сторінки, 2017. 148 с.
3. Ресурсний центр ГУРТ. URL: <https://gurt.org.ua/>
4. Громадський простір. URL: <https://www.prostir.ua/>
5. Велика ідея. URL: <https://biggggidea.com/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 4
«ГРАНТОДАВЧІ УСТАНОВИ. МІЖНАРОДНА ТЕХНІЧНА
ДОПОМОГА. ОСНОВНІ НАПРЯМИ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ВІД
МІЖНАРОДНИХ ФОНДІВ»

Мета заняття полягає в розвитку практичних навичок студентів у сфері грантрайтингу, зокрема, вибір потенційних партнерів та пошук донорів, вивчення різновидів фондів, наявних в Україні та за кордоном, аналіз їх впливу.

План заняття

1. Вступ

- Коротке повторення основних понять з попередніх лекцій
- Пояснення мети та цілей заняття

2. Теоретична частина

а. Донори та способи взаємодії з ними

- Класифікація донорів
- Цикл роботи з донорами

б. Фонди та грантодавчі установи

- Визначення та класифікація фондів
- Грантодавчі установи

3. Творче завдання

Опис завдання:

Провести дослідження діяльності міжнародної організації (на ваш вибір), яка активно функціонує в Україні в галузі відновлення у такій послідовності:

1. Ідентифікація організації. Провести аналіз та ідентифікацію обраної міжнародної організації, її структури та місії.
2. Аналіз фінансового забезпечення. Дослідити обсяги фінансування, які надає ця організація для реалізації проєктів в Україні. Визначити

призначення та спрямованість коштів між різними напрямками діяльності (за наявності такої інформації).

3. Оцінка проєктів та програм. Розглянути конкретні проєкти та програми, які реалізовані обраною організацією в Україні. Здійснити оцінку їхнього впливу на соціальний, економічний та культурний розвиток країни.
4. Взаємодія з владою. Вивчити співпрацю обраної організації з українськими владними структурами, центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та іншими зацікавленими сторонами.
5. Грантові конкурси та їхні умови. Проаналізувати грантові конкурси, які організація проводить, чи участь в яких може бути важливою для проєкту. Визначити основні вимоги та умови участі в цих конкурсах.
6. Підготовка доповіді та презентації результатів. Підготувати презентацію за результатами. Кожний пункт може бути представлений декількома слайдами.

Література і корисні посилання:

1. Семененко І. М., Бурко Я. В., Торба А. О. Аналіз проєктів міжнародної допомоги в Україні. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. № 6 (262). С. 113–118. DOI: [10.33216/1998-7927-2020-262-6-113-118](https://doi.org/10.33216/1998-7927-2020-262-6-113-118)
2. Основи грантрайтингу та управління проєктами в публічній сфері : метод. рек. для органів влади та недерж. орг-цій / Авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І. Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В. Кулініча. Харків : Золоті сторінки, 2017. 148 с.
3. Ресурсний центр ГУРТ. URL: <https://gurt.org.ua/>
4. Громадський простір. URL: <https://www.prostir.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 5
«НАПИСАННЯ ГРАНТОВОЇ ЗАЯВКИ: ЗМІСТ КОНЦЕПЦІЇ
ПРОЄКТНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ, ПРИНЦИПИ СКЛАДАННЯ, КРИТЕРІЇ
УЧАСТІ І ВІДБОРУ»

Мета заняття: надати студентам поглиблене розуміння процесу написання грантової заявки та розвинути їхні навички з формулювання концепції проєктної пропозиції. Забезпечити учасникам знання принципів та критеріїв для ефективного складання грантових заявок, включаючи ідентифікацію проблеми, встановлення мети і завдань проєкту, обґрунтування та визначення цільової аудиторії

План заняття

1. Вступ

- Коротке повторення основних понять з попередніх лекцій
- Пояснення мети та цілей заняття

2. Теоретична частина

a. Заповнення грантової заявки

- Огляд процесу та етапів написання грантової заявки
- Визначення важливості правильного заповнення документа

b. Вибір ефективної назви проєкту

- Розгляд прикладів назв та їх впливу на сприйняття проєкту
- Викладення стратегій вибору привабливої назви

c. Ідентифікація проблеми

- Розбір методів для чіткої ідентифікації проблеми, яку має вирішити проєкт
- Визначення, як ця проблема відображається в заявці

d. Встановлення мети і завдань проєкту

- Пояснення принципів формулювання SMART-цілей та завдань проєкту

f. Опис проєкту і його обґрунтування

- Розробка докладного опису проєкту, включаючи стратегії та методи

g. Цільова аудиторія та основні зацікавлені сторони

- Визначення ключових груп, які користуються або впливають на результати проєкту

3. Практичне завдання: "Візуалізація дерева проблем"

При написанні проєкту (проєктної заявки) робота починається з визначення та опису проблеми. Тому перед початком роботи над проєктною заявкою слід провести аналіз проблеми. Аналіз проблеми безпосередньо впливає на планування проєкту, оскільки він є невід'ємною частиною планування усіх його можливих заходів. Одним словом, ваш проєкт має бути спрямований на вирішення актуальної проблеми.

Кроки виконання завдання:

- (1) ознайомтеся з інструментом дерево проблем.
- (2) подумайте над ключовою проблемою, яка ляже в основу написання вашого проєкту;
- (3) використайте інструмент дерево проблем з метою розуміння причин виникнення обраної вами ключової проблеми;
- (4) завантажити ваше "дерево" в moodle.

Література і корисні посилання:

1. Краплич Р. (2021). Як правильно формулювати проблему проєкту, щоб отримати грант? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=75d-hYfgL8k>
2. Кобеля-Звір М. Як отримати грант: методика та стратегія залучення грантових ресурсів: навч.-метод. посібник. Львів: СПОЛОМ, 2022. 272 с.
3. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни "Грантрайтинг і фандрайзинг" / Уклад. : І. М. Семененко, Р. А. Галгаш, К. І. Серебряк. / Северодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2019. 34 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 6 «СУПРОВІДНІ ДОКУМЕНТИ ДО ГРАНТОВОЇ ЗАЯВКИ»

Мета заняття полягає в оволодінні навичками складання супровідних документів для грантової заявки. Студенти матимуть можливість ознайомитися з процесом створення резюме керівника проєкту і виконавців, листів підтримки, мотиваційних та супровідних листів, а також супровідних установчих документів.

План заняття

1. Вступ

- Пояснення мети та значення супровідних документів у грантовій заявці
- Зазначення ключових завдань та очікуваних результатів заняття

2. Складання резюме

- Коротка лекція про структуру та основні елементи резюме
- Практичне завдання: Створення резюме для керівника проєкту чи виконавця

3. Листи підтримки

- Визначення важливості листів підтримки у грантовій заявці.
- Практична робота: Створення листа підтримки для уявного проєкту

4. Мотиваційні та супровідні листи

- Розгляд основних елементів мотиваційних та супровідних листів.
- Групова робота: Створення зразка мотиваційного та супровідного листа.

Практичне завдання: Створення резюме та мотиваційного листа

Мета завдання: Оволодіння навичками підготовки професійного резюме та мотиваційного листа, спрямованими на виділення ваших унікальних навичок

та мотивації у контексті реалізації грантових проєктів чи подальшого професійного розвитку.

Інструкції:

1. Резюме

Створіть резюме, виділяючи ваші освіту, досвід роботи, волонтерської, проєктної та іншої діяльності, дотичної до мети написання резюме (у даному випадку, проблеми проєкту), ключові навички та досягнення.

Зосередьтеся на елементах, які можуть бути особливо цікавими для потенційного грантодавця чи роботодавця.

2. Мотиваційний лист

Напишіть мотиваційний лист, у якому зазначте свою мету подальшого розвитку, зацікавленість у конкретній сфері та те, що саме робить вас відповідним кандидатом для гранту чи конкретної позиції.

Відобразіть свої особисті цінності та мотивацію для здобуття гранту чи вибору конкретної області діяльності.

Рекомендації:

- Персоналізація: Підкресліть, чому саме ви є ідеальним кандидатом для вибраної грантової програми чи певної позиції.
- Конкретні досягнення: Включіть конкретні приклади своїх досягнень та досвіду, які підтверджують вашу кваліфікацію.
- Вираження захоплення чи інтересу: Висловіть свою зацікавленість у вибраній сфері.

Література і корисні посилання:

1. 30 Resume Tips And Advice For 2024. URL: <https://enhancv.com/blog/resume-tips/>
2. 7 simple but effective ways to make your CV stand out. (2024). URL: <https://www.topuniversities.com/blog/7-simple-effective-ways-make-your-cv-stand-out>
3. Як написати резюме: зразок 2024. URL: <https://www.work.ua/articles/jobseeker/1888/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 7

«РЕСУРСНЕ ПЛАНУВАННЯ І СКЛАДАННЯ БЮДЖЕТУ ПРОЄКТУ»

Метою заняття є надання студентам глибокого розуміння інструментів ресурсного планування та ефективного складання бюджету для грантових проєктів. Студенти матимуть змогу вивчити основні етапи розробки бюджету, розрізнити прийнятні та неприйнятні витрати, а також освоїти поняття співфінансування та підготовки фінансового звіту.

План заняття

1. Вступ

- Пояснення мети та значення ресурсного планування та бюджетування в грантових проєктах

2. Основи ресурсного планування

- Обговорення ключових аспектів ресурсного планування
- Огляд інструментів структуризації проєктів WBS (структура декомпозиції робіт) і OBS (організаційна структура проєкту)
- Календарне планування проєкту

3. Складання бюджету

- Робота у групі над практичним завданням: складання бюджету для умовного грантового проєкту

4. Фінансовий звіт

- Принципи та етапи підготовки фінансового звіту

Практичне завдання: Складання бюджету для організації та проведення заходу.

Контекст: Ви плануєте провести унікальний захід – конференцію з соціальної підтримки молоді, спрямовану на розвиток освіти та

міжкультурного обміну. Задача полягає у складанні бюджету для цього заходу.

Кроки виконання завдання:

1. Ідентифікація ресурсів. Складіть перелік всіх необхідних ресурсів: оренда приміщення, технічне забезпечення, підготовка матеріалів тощо.
2. Оцінка витрат. Розробіть детальний перелік витрат, оцінюючи кожен статтю (наприклад, оренда аудиторії, кавові перерви, промо-матеріали, гонорари для спікерів тощо).
3. Складання бюджету. Заповніть бюджет, визначивши вартість кожної статті витрат та сумарні витрати.
4. Завантажте готовий бюджет у moodle.

Література і корисні посилання:

1. Короб О. (2019). Лекція 1. Вступ. Бюджетування проєкту. URL: <https://euprostitir.org.ua/courses/lecture/139409>
2. Жовтко Г. (2021). Як запланувати бюджет, щоб не зруйнувати проєкт. URL: <https://www.prostitir.ua/?kb=yak-zaplanuvaty-byudzhet-schob-ne-zrujnuvaty-projekt>
3. Конспект лекцій "Грантрайтинг". URL: https://naurok.com.ua/konspekt-lekciy-grantraying-282163.html#_Toc487285976

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 8
«АНАЛІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИХ В ГРАНТОВОМУ ПРОЄКТІ СТОРІН.
ВЗАЄМОДІЯ ПРОЄКТУ З НИМИ. РИЗИКИ І ЧУТЛИВІСТЬ ДО
КОНФЛІКТІВ»

Мета заняття: ознайомити студентів із важливістю та методами аналізу зацікавлених сторін в грантових проєктах, розгляд матриці стейкхолдерів проєкту (аналіз рівня впливу), ідентифікація можливих ризиків та вивчення чутливості до конфліктів у процесі реалізації проєктів.

План заняття

1. Вступ

- Короткий огляд важливості аналізу зацікавлених сторін та виявлення можливих ризиків у грантових проєктах

2. Теоретична частина

- Поняття зацікавлених сторін (стейкхолдерів) та їх роль у грантових проєктах
- Пояснення матриці стейкхолдерів та аналіз рівня впливу
- Вивчення основних підходів до ідентифікації ризиків у процесі проєктної діяльності

3. Групова робота

- Проведення аналізу зацікавлених сторін для конкретного грантового проєкту (з використанням реального кейсу)
- Визначення рівнів впливу зацікавлених сторін та їх інтересів
- Презентація результатів груп

4. Інтерактивна вправа "Мапа ризиків" за допомогою онлайн інструменту <https://jamboard.google.com>.

- Кожна група працює над ідентифікацією можливих ризиків, члени групи аналізують їхні можливі наслідки та обговорюють, яким чином

планують уникати або зменшувати ризики та реагувати на них по кожному аспекту:

- Групи презентують свої напрацювання.

Література і корисні посилання:

1. Кобеля-Звір М. Як отримати грант: методика та стратегія залучення грантових ресурсів: навч.-метод. посібник. Львів: СПОЛОМ, 2022. 272 с.
2. Основи грантрайтингу та управління проектами в публічній сфері : метод. рек. для органів влади та недерж. орг-цій / Авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І. Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В. Кулініча. Харків : Золоті сторінки, 2017. 148 с.
3. Piteiu-Apostol R. (2023). A guide to creating a stakeholder matrix. URL: <https://blog.logrocket.com/product-management/stakeholder-matrix/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМОЮ 9
«МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ ХОДУ І РЕЗУЛЬТАТІВ
ВИКОНАННЯ ПРОЄКТУ. ІНДИКАТОРИ РЕЗУЛЬТАТІВ І СТАЛІСТЬ
ПРОЄКТУ. ЗВІТНІСТЬ ЗА ПРОЄКТОМ»

Мета заняття: ознайомити студентів з методами моніторингу та оцінювання результатів проєкту, розглянути сутність індикаторів проєкту та принципи сталості проєкту. Вивчити досвід правильного і неправильного звітування на кейсах.

План заняття

1. Вступ

- Пояснення важливості моніторингу та оцінювання в ході реалізації грантових проєктів
- Зазначення ключових завдань та очікуваних результатів заняття

2. Методи та алгоритми моніторингу якості виконання проєкту

- Визначення ключових показників ефективності (KPI) та їхню роль у оцінці успішності реалізації проєкту
- Складання плану моніторингу проєкту

3. Підхід до оцінки сталості проєктів

- Складові сталості проєктів
- Інструмент оцінки рівня сталості проєктів

4. Звітування за грантовий проєкт. Розгляд кейсів.

Практичне завдання: Розробити комплексний план моніторингу для запропонованого проєкту, який включатиме в себе індикатори, засоби, інструменти, джерела для систематичного відстеження та оцінювання ходу та результатів проєкту.

Заповнити таблицю.

Таблиця – Комплексний план моніторингу для запропонованого проєкту

Завдання за проєктом	Показник/індикатор	Засіб/інструмент/джерело збору даних	Відповідальний	Період моніторингу					
				1 квартал	2 квартал	3 квартал	n	n	n

Література і корисні посилання:

1. Кобеля-Звір М. Як отримати грант: методика та стратегія залучення грантових ресурсів: навч.-метод. посібник. Львів: СПОЛОМ, 2022. 272 с.
2. Основи грантрайтингу та управління проєктами в публічній сфері : метод. рек. для органів влади та недерж. орг-цій / Авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І. Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В. Кулініча. Харків : Золоті сторінки, 2017. 148 с.
3. How to develop a Monitoring and Evaluation Plan and Present it in Your Grant Proposal. URL: <https://www2.fundsforngos.org/pw/how-to-develop-a-monitoring-and-evaluation-plan-and-present-it-in-your-grant-proposal/>
4. Kurlinkus K. (2020). Monitoring & Evaluation. URL: <https://www.grantwritingmadeeasy.com/2020/03/03/monitoring-evaluation/>

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять

з дисципліни "Фандрайзинг і грантрайтинг"

(для здобувачів вищої освіти)

Укладачі:

Інна Максимівна Семененко
Яна Олегівна Чанкотадзе

Редактор

Техн. редактор   Я. О. Чанкотадзе

Оригінал-макет   Я. О. Чанкотадзе

Підписано до друку _____

Формат 60x84¹/₁₆. Папір типограф. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. №. Облік. вид. арк. ____.

Тираж ___ екз. Вид. № _____. Замов. № _____. Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Адреса видавництва: вул. Іоанна Павла II, 17

Тел.+38(050)218 04 78, факс (06452) 4 03 42

e-mail: vidavnictvoSNU.ua@gmail.com